

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

172. An, & qualiter instituendi jus competat aliis Episcopo inferioribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

tunt jure magistratus, sed aliqua possunt competere à lege citra imperium, & omnem jurisdictionem. Lott. *ibid.* n. 11. qui & n. 16. & seq. ait in hoc jus conferendi esse quid longè majus, & superare jus quodcumque eligendi, confirmandi, instituendi, quod non solum reputetur inter fructus Episcopales, sed & contineat meram gratiam seu potestatem gratificandi, dum jus instituendi, confirmandi sint de mera justitia, citat pro hoc Puteum *decis.* 396. n. 2. l. 1. in *novis.* Felin. in c. cum olim. n. 2. Bellam. ubi antè. Porro quomodo institutio auctorizabilis competat soli Episcopo, & ab eo auferri nequeat, vide Lott. l. 2. q. 12. & dicta à nobis supra.

Questio 170. An, & qualiter instituere competat capitulo sede vacante?

1. **R**espondeo: spectat ad capitulum sede vacante (seu ejus vicarium, Corrad. paulò post citandus) uti electos in beneficiis electivis confirmare, ita & presentatos instituere c. 1. h. t. instituere enim & confirmare minimè sunt libera, sed necessaria electo & presentato debita; unde etiam, ut Pirh. n. 5. h. t. per institutionem factam à capitulo sede vacante non creatur præjudicium Episcopo successori; utpote cui hac ratione nulla donationem seu liberalitatem exercendi auferretur occasio; dependetque potestas confirmandi & instituendi à jurisdictione; succedit autem capitulum Episcopo mortuo & sede vacante in omnia jurisdictionalia, maximè, quæ sunt jurisdictionis necessaria. Pirh. *loc. cit.* Corrad. in *pr. benef.* l. 2. c. 1. num. 78. & seq. Azor. p. 2. l. 6. c. 22. q. 3. Garc. p. 5. c. 7. n. 54. & c. Quale quid, cum non sit collatio, ut dictum, necessarium non est, quòd potestas conferendi beneficia, etsi eodem tempore cum jurisdictionalibus oriatur Episcopo, tamen unà cum jurisdictionalibus transeat in capitulum sede vacante. Lott. *loc. cit.* n. 13.

2. Censet tamen Lott. l. 2. q. 2. n. 34. quòd, dum institutio spectat ad Episcopum, & sunt plures presentati in concursu, ita ut sit locus gratificationi, collatio seu institutio tunc non transeat ad capitulum sede vacante: eò quòd licet tunc collatio non sit libera propter necessitatem providendi uni ex presentatis, lex tamen in individuo facultatem hanc gratificandi præservet Episcopo. in c. cum autem. de *jure par.* Et sic electa censetur ad hoc industria persona Episcopi. An autem potestas faciendi alias collationes necessarias beneficiorum transeat quoque ad capitulum, dicitur, ubi agemus de collatione. Vide tantisper Lott. *loc. cit.* n. 23. & Garc. à n. 55.

Questio 171. An, & qualiter instituere competat Vicario generali Episcopi?

1. **R**espondeo: etiam si is jus non habeat conferendi beneficia sine speciali mandato Episcopi. c. *fm.* de *off. vic.* in 6. (de quo vide tantisper Garc. n. 81. & Laym. paulò post cit.) potest tamen ratione officii generatim commissi expedire ea, quæ sunt justitiam & necessitatis, adeoque potest canonicè electos confirmare, & à patronis presentatos instituere absque speciali commissione, argumento c. *ex frequentibus.* h. t. Azor. p. 2. l. 6. c. 22. q. 3. Laym. *ad c. cum in generali.* de *off. vicar.* n. 9. citans Paris. l. 7. q. 24. n. 27. Bertachinum. de *Episcopis* l. 4. p. 7. q. 16. & plures alios. Garc. p. 5. c. 8. num. 84. & seq. citans Zerol. l. 3. var. c. 9. num. 7. Quintadven. l. 1. *Ecclesiastic.* c. 5. n. 7. pluresque alios, & insuper declarat S. Congreg. concil. de anno 1593. quam dicit habuisse se au-

thenticam, additque Garc. n. 88. idem procederet, dum esset locus gratificationi inter plures presentatos æque idoneos, citatque pro hac *decis.* Rotæ.

2. Idem quod hac in parte dicitur de vicario generali Episcopi, locum habet in vicario capituli sede vacante, ut Corrad. supra; cum eo ipso, quòd is eligatur à capitulo, transeat in eum tota jurisdictione competens ipsi capitulo sede vacante. Unde nec videtur ad instituendum necessaria aliqua specialis commissio. Garc. p. 5. c. 7. n. 28. quamvis si de facto capitulum det vicario à se electo limitatum mandatum, reservando sibi aliqua, non videatur vicarius posse exercere potestatem in illis, quæ sibi capitulum reservavit, ut Garc. *ibid.* n. 30. & seq. citans Sua. To. 5. d. 7. f. 3. n. 13. Guttier. & c. contra Ugolin. qui vult, non pendere talem vicarium omnino ab auctoritate capituli, cum datus sit auctoritate Trident. quod Suar. *loc. cit.* refutat.

3. Denique potest quoque fieri institutio presentati, etiam per vicarium foraneum Episcopi in loco diocesis deputatum, si ex vi suæ deputationis ibi exerceat jurisdictionem; siquidem presentatio etiam facta coram vicario foraneo tribuit jus; & quia talis vicarius jurisdictionem habet in illo loco, ibi facere poterit omnia, quæ Vicarius generalis totius diocesis. Corrad. l. 4. c. 7. n. 26. citans Rot. in *una agrigent. beneficii* 12. Nov. 1601. & Garc. p. 6. c. 2. n. 123.

Questio 172. An, & qualiter jus instituendi competat aliis Episcopo inferioribus?

1. **R**espondeo: clericis aliis Episcopo inferioribus jus instituendi, etsi non competat de jure communi, competere tamen potest de jure vel causa speciali, puta ex fundatione, donatione, privilegio, prescriptione, consuetudine, statuto, & c. Corrad. l. 4. c. 7. n. 2. Bassus *ro. 2. v. benef.* §. 5. n. 12. Pirh. h. t. n. 6. Card. de Luc. de *jurep. d. l. 4. n. 32.* citans Barb. de *post. Ep. alleg.* 72. n. 176. Lott. 62. q. 12. Azor. *cit. c. 22. q. 3.* Et hoc extendendum etiam ad beneficia curata, ut Laym. *ad c. cum satis.* de *off. Archid.* Sic itaque competere potest ex fundatione, dum fundatur beneficium eà conditione adjuncta ex consensu Episcopi, ut institutio illius sit penes Decanum, Præpositum certæ Ecclesiæ, vel Archidiaconum, & c. Vel penes certum conventum clericorum, vel Universitatem scholasticorum. Auctores iidem, vel etiam ad simplicem canonicum, vel prælatum, etiam regularem; quamvis agatur etiam de beneficio seculari. Card. de Luc. *loc. cit.* Quod attinet ad concilium Trident. *sess.* 14. c. 12. dicens: in casu fundationis aut donationis hujusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reservetur, ait Card. de Luca. *ad Trident.* d. 11. n. 27. Concilium non alterasse per hæc legem particularem fundationis aut consuetudinariam, seu privilegiam instituendi potestatem. In declarationibus etiam S. Concilii apud Galliam. ad dictum locum dicitur: in Ecclesiis, ex emptis non potest reservari institutio alteri, quam Episcopo, nisi rector illius loci fuerit ordinarius, ordinariusque fungatur jurisdictione; neque vicarius Episcopi potest sede vacante instituere presentatum à patensis patronis.

2. Nihilominus Corrad. l. 4. c. 3. n. 27. inquit: licet fundator de consensu Ordinarii possit in limine fundationis apponere quascumque condiciones, etiam contra jus; post Trident. tamen expressè prohibens reservari inferiori Episcopo hanc facultatem instituendi, non potest, etiam cum consensu Ordinarii, dicta facultas inferiori reservari, quamvis non-

nonnulli contrarium tēnerint, visūque non semel fuerit, per summos Pontifices haec instituendi facultatem Ordinario inferioribus fuisse reservatam, Papā contra concilii decreta in favorem patronorum laicorum sic volentium disponente. Idem cum Corrad. tenet Barb. *juris Eccl.* l. 3. c. 12. n. 208. iniquiens: potest etiam apponi in fundatione conditio, ut institutio spectet ad inferiorem personam Ecclesiasticam; id tamen hodie per Trid. corrigitur, quo cavetur, ut deinceps in fundatione vel dotatione Ecclesie institutio rectoris Episcopo, non alteri inferiori sit reservanda.

3. Sic competere ex donatione, potest enim Episcopus cum consensu Capituli inferiori pralato ejusque dignitati conferre jus spectans ad dignitatem Episcopalem, & nominatim jus instituendi, argumento *c. cum venissent. h. t. Pirh. n. 9.* citans Abb. *in cit. n. 4.* Sic per prescriptionem seu prescriptam consuetudinem, jus instituendi potest obvenire abbati, prapposito juxta *c. cum olim. & c. auditis. de prescript.* ut Pirh. n. 6. citans Abb. *in c. ex frequentibus. h. t. n. 3.* Sic ad pralatos, etiam regulares, in Ecclesiis iis pleno jure subjectis (secus est de Ecclesiis iis subjectis non pleno jure) spectat jus instituendi, argumento *clm. unic. de excessibus pral.* Pirh. *cit. n. 6.* citans Barb. *Pafl. loc. cit.* citans gl. *in c. Abbatis. v. pleno jure. de privileg. in 6.* An autem & qualiter institutio auctorizabilis transire possit in monasterium, dictum est supra ex *Lot. l. 2. q. 12.*

4. Porro posse spectare jus instituendi ad duos, & posse inferiorem acquirere jus instituendi cumulative ad Ordinarium, refert Garc. *p. 5. c. 9. n. 94. & 95.* & ex eo Corrad. *l. 4. c. 7. n. 22.* juxta decis. *Rota in una Lomensis Capellania. 17. Junii 1591.* & in eadem coram eodem Penna 29. Maii. 1592. in qua citatur Paris. *in c. auditis. de prescript. n. 12.* Felia. *in c. pastoralis. de off. Ordinar. n. 2.*

Questio 173. Num instituere possint Abbatisse & Priorisse?

Respondeo: illas etiam jurisdictionis spiritualis, ejus præsertim, quæ est clavus Ecclesiastica, ad solvendum & ligandum sint incapaces, nihilominus ex commissione pralatorum habere usum quandam seu exercitium spiritualis jurisdictionis, ita ut clericos, etiam ad parochias, aliaque beneficia sibi pleno jure subjecta instituant. Laym. *in c. dilecta. de majoritate & obed. n. 1. & 2.* citans Sylv. *v. Abbatissa. Azor. p. 2. l. 13. c. 10. q. 6.* & seipsum *Tb. Mor. l. 1. v. 5. p. 1. c. 3. n. 4.*

Questio 174. An, & qualiter potestas instituendi competere possit laico?

Respondeo primo: competere potest, & quandoque, etsi rarissime, solet laico potestas instituendi ex privilegio speciali sedis apostolicæ, utentis plenitudine potestatis. Corrad. *l. 4. c. 7. n. 28.* Laym. *in c. nullus. de elect. n. 15. & 17.* Si enim à Papa iis concedi potest, & quandoque solet, potestas conferendi liberè, Laym. *ibid. n. 14.* multò magis à dicendum videtur de potestate instituendi seu conferendi necessariò ad præsentationem patronorum; quia hæc potestas minor est.

2. Respondeo secundò: de ceterò nullatenus laici (intelligendo hoc de meris laicis & secularibus personis; secus enim est de laicis, qui religionem professi censentur personæ Ecclesiasticæ, Laym. *cit. n. 14.* in fine citans Selvam *p. 2. q. 19.*) per consuetudinem, *Fori Benef. Tom. 11.*

dinem etiam immemoriam jus instituendi (idem est de jure conferendi) præscribere possunt. Laym. *loc. cit. num. 15.* Corrad. *cit. n. 28.* ubi tamen ait, posse laicum instituere ex consuetudine immemoriali, modò ea fuerit per Papam approbata, citatque Lamb. *p. 3. l. 2. n. 12.* Ratio responsionis est, quòd, cum jus instituendi non secus ac conferendi & eligendi (quin & magis quàm jus eligendi, ut notant AA. *in c. si tibi. de prab. in 6.* & specialiter Selva *loc. cit. n. 5.* apud Laym. *cit. n. 15.*) sit spirituale, à laico possideri nequit juxta *c. sacrosancta. c. Messana. de elect.* qui autem est incapax possessionis, est etiam incapax prescriptionis; cum, ut habetur *reg. 3. de reg. juris. in 6.* sine possessione prescriptio non procedit. Laym. *ibid.* citans Abb. Hostien. &c. Unde licet verum sit, quòd si unà cum tempore immemoriali fuit in quasi possessione conferendi vel instituendi (tunc enim allegare poterit titulum optimum, ad eoque in præsentem unicum, nempe concessionem Apostolicam) Laicus ob difficultatem exhibendi privilegium relinquendus sit in exercitio juris instituendi aut conferendi propter prescriptionem, quæ in tali casu pro ipso est; non tamen ideo dicendum, illum præscripsisse, seu in vi prescriptionis obtinuisse hanc potestatem; si enim constitit postmodum nullum revera illi desuper datum privilegium, potestas hæc instituendi illi auferenda. Proinde si solam consuetudinem immemoriam (quæ abusus & corruptela dici debet, juxta *c. sacrosancta. & c. Messana*) non tantum in conscientia tutus esse non potest, sed & subiacebit poenis Ecclesiasticis istiusmodi usurpatoribus statutis. Laym. *loc. cit.* qui etiam *n. 17.* addit, quòd licet per speciale privilegium institutio seu collatio laico concessa esset; non debere tamen eam extendi ad desituendum seu deponendum, & removendum institutum, citat Abb. *in c. cum ex injuncto. de hæreticis. n. 3.*

Questio 175. An, & qualiter valeat institutio facta ab inferiore existente in quasi possessione instituendi, et si revera à parte rei non habeat jus instituendi?

Respondeo: valere à tali factam institutionem, & esse à tali institutum non minus tutum, quàm electum, vel præsentatum, vel provisum ab existentibus in quali possessione eligendi, præsentandi, conferendi. Corrad. *pr. benef. l. 4. c. 4. num. 11.* citans Lamb. *p. 2. l. 2. c. 9. q. 4.*

Questio 176. An, & qualiter reservetur institutio Papæ, & qualiter is tunc procedat in institutione?

Respondeo reservari quandoque facultatem instituendi à fundatore ipsi Papæ, ita ut à Patrono nominata persona præsentetur Papæ ab illo instituenda. Corrad. *l. 4. c. 7. n. 29.* In quo casu etiam porrigenda sit Papæ supplicatio (cujus formulæ *ibidem* apponit Corrad.) quæ juxta stylum Datarie contineat admissionem præsentationis, ac petitionem institutionis; nihilominus postmodum literæ apostolicæ super ea sub alia formula quòdam institutionem prædictam per Cancellariam apostolicam expediuntur; nimirum in iis sit tantum mentio præsentationis; non autem institutionis, sed tantum collationis, v. g. si dictæ literæ expediuntur in forma dignum seu commissaria, dicitur: *auctoritate nostrâ conferas & assignes; si in forma gratiosa, dicitur: conferimus, vel providemus;* non autem dicitur: *instituas seu*

H

insti-